

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/20/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8717209505
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Jusková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8717209505.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Juskovej a členov senátu, sudkyne JUDr. Jany Burešovej a sudcu Mgr. Miloša Koleka v spore žalobcov: 1. W. V., nar. XX.XX.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX, 2. I. V., nar. XX.XX.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX 3. T. V., nar. XX.XX.XXXX, adresa pobytu A. - C. A., N. XXX/XX, všetci traja zastúpení JUDr. Marekom Radačovským, advokátom so sídlom Žriedlová 3, 040 01 Košice, IČO: 35 553 961 proti žalovaným: 1. KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefánikova 17, 811 05 Bratislava, IČO: 31 595 54, právne zastúpenému FELIX NEUPAUER & PARTNERS, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, IČO: 37 928 422, 2. U. B., nar. XX.XX.XXXX, adresa pobytu A. XXXX/X, XXX XX M., právne zastúpenému JUDr. Martinom Bašistom, advokátom so sídlom Štefánikova 8, 058 01 Poprad, IČO: 37 880 381, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch s prísl., o odvolaní žalobcov, ako aj žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 20C/51/2017-137 zo dňa 29.11.2019 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v zamietavom výroku, t.j. výroku IV.

Potvrdzuje rozsudok vo výroku I. v časti o zaplatenie sumy 15.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Mení rozsudok vo výroku I. v časti prevyšujúcej sumu 15.000 eur tak, že žalobu zamietá.

Potvrdzuje rozsudok vo výroku II. v časti o zaplatenie sumy 15.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Mení rozsudok vo výroku II. v časti prevyšujúcej sumu 15.000 eur tak, že žalobu zamietá.

Potvrdzuje rozsudok vo výroku III. v časti o zaplatenie sumy 15.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Mení rozsudok vo výroku III. v časti prevyšujúcej sumu 15.000 eur tak, že žalobu zamietá.

Priznáva žalobcom v 1. až 3. rade voči žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného ako aj odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom, rozhodol takto: „I. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 25.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní zaplatiť žalobkyni v 2/ rade sumu 25.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní zaplatiť žalobkyni v 3/ rade sumu 25.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietla.

V. Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní nahradiť žalobcom v 1/ až 3/ rade trovy konania v rozsahu 50%, o ktorých súd rozhodne samostatným uznesením.

V dôvodoch svojho rozhodnutia, ktoré bolo v poradí druhým rozhodnutím, nakoľko pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie z 10.04.2018 bol odvolacím súdom zrušený, súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia sa žalobou súdu doručenu 04.10.2017 domáhali toho, aby súd uložil žalovaným zaplatiť každému zo žalobcov sumu 50.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla v dôsledku úmrtia matky B. V., ktorá zomrela dňa 21.02.2015 na následky nehody z 21.01.2015, za ktorú nesie zodpovednosť žalovaný v 2. rade, ktorý pri cúvaní s motorovým vozidlom značky Toyota Yaris, EČV: M. XXXDD, na parkovisku čerpacej stanice O. sa náležite nepresvedčil o tom, či neohrozí ostatných účastníkov cestnej premávky, a zadnou časťou vozidla matku žalobcov B. V. zranil. Pri náraze a páde matka žalobcov utrpela zranenia, ktorým podľahla. V čase vzniku nehody boli žalobkyne v 2. a v 3. rade maloleté, žalobca v 1. rade bol plnoletý, matka bola jedinou živiteľkou rodiny. Po dopravnej nehode sa zo žalobcov stali siroty. V dôsledku protiprávneho konania žalovaného v 2. rade došlo k nenávratnej deštrukcii interpersonálnych väzieb a k intenzívnemu zásahu do osobnostných práv a práva na súkromný rodinný život žalobcov. Vzniknutá trauma zo smrti matky nie je odstrániteľná, žiadali preto priznať nemajetkovú ujmu.

Žalovaný v 1. rade namietal nedostatok pasívnej legitímácie, nepodielal sa na vzniku ujmy. V žalobe absentuje titul plnenia nároku voči nemu.

Žalovaný v 2. rade skutkové tvrdenia žalobcov vo vyjadrení k žalobe poprel. Poukázal na to, že v osobitnom konaní, ktoré bolo vedené na základe žaloby sestry žalobcov, jej bola priznaná z uplatneného nároku 15.000 eur vychádzajúceho z toho istého dôvodu, suma 10.000 eur. Žalobcovia mali možnosť uplatniť si nárok spolu so svojou sestrou v bežne priznávanej výške. Uplatnenie nároku samostatne žalovaný v 2. rade považoval za zjavné zneužitie práva nakoľko svoje nároky si uplatnili až po tom, čo sa dozvedeli, že ich sestra bola v konaní čiastočne úspešná. Z dôvodu neskorého a zištného uplatnenia nároku žalovaný v 2. rade žiadal žalobu zamietnuť.

Z dôkazov vykonaných v priebehu celého konania súd prvej inštancie zistil, že v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 5T/107/2015 bol žalovaný v 2. rade uznaný za vinného z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 rokov, z dôvodu udalosti uvedenej žalobcami v žalobe.

Žalobca v 1. rade pred súdom uviedol, že utrpel veľkú psychickú ujmu. Jeho život sa po tom incidente zmenil a rodina sa v podstate čiastočne rozpadla. Krátky čas pred nehodou žalobcom zomrel otec a následne pri dopravnej nehode aj matka. V čase úmrtia matky boli žalobcovia odkázaní výživou na matku, ktorá zabezpečovala všetky životné potreby žalobcov, boli študenti. S matkou trávili veľa času, po smrti otca im bola najväčšou oporou a najlepším priateľom. Od úmrtia matky si žalobca v 1. rade všetko zabezpečuje sám, študuje na vysokej škole a mladším sestrám (žalobkyniam v 2. a 3. rade), musela zabezpečovať starostlivosť ich krstná matka. Matka žalobcov pracovala v dvojtzáďňových intervaloch v Rakúsku, každé sviatky trávili spolu kvôli tomu, že jej kolegyňa bola o dosť mladšia, nemala ešte rodinu a vždy prihliadala na to, že matka žalobcov má na starosti deti, bola preto zhovievavá a zobrala turnus aj za ňu. Žalobca v 1. rade uviedol, že v čase úmrtia matky nemali financie ani na zaplatenie pohrebu, musela im pomôcť rodina. S matkou trávili väčšinu času. Počas jej pobytu doma zariaďovali spoločne záležitosti, chodievali na výlety a za rodinou, bola ich jedinou oporou po smrti otca.

Žalobkyňa v 2. rade uviedla, že matka jej veľmi chýba. V čase úmrtia bola ešte žiačkou základnej školy a nevedela sa o seba postarať. Po skončení základnej školy sa musela presťahovať k opatrovníkom. Starostlivosť o ňu jej zabezpečovala sestra matky s manželom. Museli sa presťahovať od kamarátov a zvyšku rodiny do Toporca, vzdialeného 52 kilometrov od pôvodného bydliska. Strata matky a nasledujúce dianie boli pre ňu šokom. Pred matkinou smrťou bola s ňou trvale v kontakte, bývali v jednej domácnosti. V čase keď matka pracovala v Rakúsku, starostlivosť o ňu zabezpečovala jej stará matka a bratia otca žijúci v Šuňave. Po matkinej smrti zostali bez príjmu, odkázaní výlučne na pomoc rodiny.

Žalobkyňa v 3. rade uviedla, že matkina smrť bola pre ňu neskutočná zmena v živote. Žalobcovia stratili oporu. V čase matkinho úmrtia bola žiačkou strednej zdravotníckej školy. V súčasnosti študuje na vysokej škole v Nitre. S nebohou matkou mali veľmi dobrý vzťah, rozumeli si a pomáhali si. Čo sa týka

starostlivosti po matkinej smrti, vybrali si svoju krstnú matku, nakoľko sestra B. si v tom čase zakladala rodinu a nechceli byť pre ňu bremenom.

Sestra žalobcov, v konaní vypočutá ako svedkyňa, B. V., uviedla, že v čase úmrtia matky žila v spoločnej domácnosti s manželom. Žalobcovia mali s matkou dobrý vzťah, bola jedinou živiteľkou rodiny keďže otec žalobcov zomrel o 4 roky skôr. Po matkinej smrti bol stav žalobcov zlý po psychickej stránke, keďže boli ešte mladí. O matku prišli tragicky zo dňa na deň, nikto nebol na to pripravený. Tvrdenia žalobcov o dobrom vzťahu k matke potvrdil aj svedok M. V., manžel ich sestry B..

Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu mal súd prvej inštancie nárok žalobcov, čo do základu za dôvodný. Argument žalovaného v 1. rade o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie za nie relevantný, nakoľko je poisťiteľom žalovaného podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Nestotožnil sa s argumentáciou žalovaného v 1. rade, že náhrada nemajetkovej ujmy na základe ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. nie je poistením krytá, a nesúvisí s dojednaným poistením. V tejto súvislosti odkázal na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6MCdo1/2016 z 31.07.2017, podľa ktorého pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúcich v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Námietku premlčania nároku žalobcov vznesenú žalovaným v 1. rade mal súd prvej inštancie za nie relevantnú s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 58/2014. Uviedol, že zásah do práv žalobcov nastal momentom smrti ich matky dňa 26.01.2015. Žalobcovia mohli právo na náhradu uplatniť prvýkrát 27.01.2015. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá by skončila 27.01.2018. Žalobcovia však podali žalobu na súde dňa 04.10.2017, teda pred uplynutím premlčacej doby.

Čo sa týka výšky žalobcami požadovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, dospel súd prvej inštancie k záveru, že nie je namieste poskytnutie nemajetkovej ujmy tak, ako žiadali žalobcovia. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Žiadna priznaná ujma nenahradí žalobcom matku, môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Za primeranú čiastku mal sumu 25.000 eur pre každého zo žalobcov. Súd prvej inštancie uviedol, že okolnosti vzniku nehody boli predmetom šetrenia v trestnom konaní, právoplatne skončenom. Žalobca v 1. rade bol v čase úmrtia matky plnoletým študentom, žalobkyne v 2. a v 3. rade neplnoletými. Zásah do práva na rodinný život žalobkýň v 2. rade a v 3. rade bol intenzívnejší, nakoľko v dôsledku úmrtia matky boli nútené zmeniť bydlisko, školu a všetky väzby, žalobcovia s nebohcou matkou v čase úmrtia žili v spoločnej domácnosti. Boli na ňu odkázaní, na čom nič nemenila ani tá skutočnosť, že vzhľadom na charakter vykonávanej práce matkou (práca v turnusoch v zahraničí) nebolo možné byť v každodennom osobnom kontakte. Súd prvej inštancie uviedol, že aj pre žalovaného v 2. rade v danej situácii nebolo konanie pravdepodobne jednoduché, nakoľko objektívna zodpovednosť za takúto nehodu musí byť ťaživá. Pokiaľ sestre žalobcov B. V., bola v konaní priznaná čiastka 10.000 eur ako nárok na nemajetkovú ujmu, mal súd prvej inštancie za to, že bolo potrebné zohľadniť tú skutočnosť, že B. V. bola v čase úmrtia žalobcov vydatá a žila v spoločnej domácnosti so svojim manželom, nie v domácnosti žalobcov. Jej kontakt s rodinou a vzťah k matke a súrodencom bol síce zachovaný, avšak nedosahoval intenzitu vzťahu žalobcov, zvlášť za predpokladu, že sa jednalo o maloleté deti. Ujmu spôsobenú žalobcom považoval preto za závažnejšiu, čomu zodpovedá aj výška ním priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Všetky skutočnosti zohľadnil pri posúdení výšky nemajetkovej ujmy. Priznanú sumu mal za primeranú, preto vo zvyšku žalobu zamietol.

Za nedôvodnú mal aj žalobnú požiadavku uložiť žalovaným spoločnú a nerozdielnu povinnosť nahraďiť nemajetkovú ujmu zaplatením čiastok, ktoré im boli priznané, vychádzajúc z toho, že v danom prípade právna norma neumožňovala založiť pasívnu solidaritu žalovaných.

Pri právnom posúdení odkázal súd prvej inštancie na ustanovenia Občianskeho zákonníka - §11, § 13, § 100, § 101 - § 110, § 457, § 511 ods. 1, § 853 ods. 1, § 420 ods. 1, na ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenou prevádzkou motorového vozidla - § 4 ods. 1, 2 písm. a), § 15 ods. 1, 2.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 CSP vychádzajúc z úspechu k neúspechu vo veci.

2. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia ako aj žalovaní v 1. a v 2. rade.

3. Žalobcovia podali odvolanie voči zamietavému výroku, t.j. výroku IV. a voči výroku V., ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Uviedli, že súd prvej inštancie sa správne vysporiadal s pasívnou legitímáciou žalovaných, vyčerpávajúco sa zaoberal následkami udalosti v

osobnom a rodinnom živote žalobcov, ktoré nastali v dôsledku smrti ich matky. Napriek tomu však postupoval nesprávne, keď v prevyšujúcej časti nad priznaný nárok žalobu zamietol. Nebohá B. V. mala so svojou rodinou veľmi úzke rodinné vzťahy. Všetci žalobcovia žili s matkou v spoločnej domácnosti a tvorili kompaktnú a šťastnú rodinu. Nebohá bola aj žiteľkou rodiny. Žalobcovia boli odkázaní na výživu, ktorú im poskytovala. V čase smrti boli obe žalobkyne neploleté, žalobca bol študentom. Poukázali na to, že smrť osoby pri dopravnej nehode je najťažším následkom dopravnej nehody. Ku dňu násilnej smrti ich matky minimálny poistný limit v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. bol 5.000.000 eur. Oni žiadajú odškodnenie vo výške 3 % minimálneho poistného limitu. Tieto sumy nimi požadované majú za primerané a adekvátne k zmierneniu následkov zásahu, ktorý nastal v ich osobnom a rodinnom živote v dôsledku smrti ich mamy. Sumy, ktoré im priznal súd prvej inštancie sú neprimerane nízke a nezohľadňujú intenzitu zásahu do ich osobného rodinného života. Súd prvej inštancie nesprávne postupoval keď v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Nesprávne taktiež rozhodol čo sa týka nároku na náhradu trov konania. Poukázali na to, že pri rozhodovaní o trovách konania treba rozlišovať, čo je základné a čo sprevádzajúce. Žalobcovia boli nepochybne plne procesne úspešní čo do základu nároku. Výška závisela od úvahy súdu, ktorú žalobcovia nemohli predvídať. Pokiaľ súd prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania rozhodol na základe úspechu vo veci, postupoval nesprávne. Žiadali preto, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaným uloží zaplatiť každému zo žalobcov čiastku 50.000 eur a uloží im povinnosť nahradiť trovy konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný v 1. rade odvolanie odôvodnil ustanovením § 365 ods. 1 písm. d), h) CSP. Podľa žalovaného v 1. rade, súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal so vznesenou námietkou premlčania a taktiež nesprávne rozhodol pokiaľ kvantifikoval sumu nemajetkovej ujmy.

Pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že nemajetková ujma pozostalých príbuzných je pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení škodou, paradoxne pre účely premlčania, má podľa súdu prvej inštancie tvoriť samostatný inštitút, ktorý sa premlčiava vo všeobecnej trojročnej dobe a nie v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe. Takýto záver súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, vo vzťahu k žalovanému v 1. rade je zjavne účelový, popierajúci princíp právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutia. Pokiaľ by sa teoreticky pripustilo, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých sa na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení považuje za užšiu kategóriu škody (na zdraví), a to výlučne v dôsledku judikatúry, nie je žiadny legitímny dôvod na to, aby sa aj tento nárok ako škoda nepremičiaval v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ako to predpokladá aj zákon o povinnom zmluvnom poistení v § 15 ods. 2. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Krajského súdu v Žiline z 29.06.2018 sp.zn. 8Co/106/2018, ktorý vychádzal z toho, že pri posudzovaní premlčania nároku je potrebné aplikovať § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže ide o nárok na náhradu škody. Podľa žalovaného v 1. rade súd prvej inštancie mal vo vzťahu k žalovanému v 1. rade aplikovať dvojročnú subjektívnu premlčaciu dobu, a žalobu ako oneskorenú z toho dôvodu zamietnuť. Žalovaný v 1. rade vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy upozornil na konanie vedené na Okresnom súde pod sp.zn. 20C/92/2016 u rovnakého sudcu prvej inštancie, ktorý rozhodoval spor žalobcov, v ktorom sa sestra žalobcov domáhala voči žalovanému v 2. rade z tohto konania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur, pričom súd prvej inštancie jej právoplatne rozsudkom z 28.02.2017 priznal sumu 10.000 eur namiesto požadovanej sumy 15.000 eur. Sumu 10.000 eur považoval za primeranú okolnostiam a faktu, že žalobkyňa s nebohou nežila v spoločnej domácnosti a vzhľadom na charakter vykonávanej práce alebo jej (práca v turnusoch v zahraničí), ani nemohli byť v každodennom kontakte, v dôsledku čoho ich vzájomný vzťah a zásah do práv a oprávnených záujmov bol nižšej intenzity. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcu voči žalovanému v 1. rade zamietne.

5. Žalovaný v 2. rade v odvolaní argumentoval nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvej inštancie, čo podľa neho zakladá odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Poukázal na to, že v rámci konania pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že žalobcovia sú 3 zo 4 detí po zomretej matke. V konaní neunesli dôkazné bremeno svojich tvrdení o tom, že prišli o veľkú citovú oporu. Bolo preukázané, že matka žalobcov bola po dobu niekoľkých týždňov v mesiaci mimo spoločnej domácnosti, o deti sa starali ďalší členovia rodiny. Teda nemali s ňou pred jej smrťou až taký intenzívny vzťah na aký poukazujú vo svojom návrhu. Poukázal na to, že ich sestru bola v inom konaní priznaná suma 10.000 eur a keďže nárok žalobcov je jednorazovým odškodnením nemajetkovej ujmy, je podľa žalovaného v 2. rade potrebné dôsledne zvážiť aký pomer z celkovej náhrady nemajetkovej ujmy pripadne v prospech všetkých detí zomretej matky. Uviedol taktiež, že žalovanému je úprimne ľúto, že k takejto tragickej udalosti došlo, najmä preto, že matku žalobcov osobne veľmi dobre poznal a bol aj kamarátom jedného

zo žalobcov. Aj tak však nárok žalobcov považuje za neprimerane vysoký. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a návrh žalobcov zamietol.

6. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniam žalovaných uviedli, že podstatou odvolaní je to, čo tvrdili po celé konanie, že suma priznanej náhrady je príliš vysoká, a poisťovateľ tvrdí, že nárok je premlčaný. K namietaným skutočnostiam sa vyjadrili už v priebehu konania. Vo vzťahu k premlčaniu poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2Cdo/235/2018, ktorý odmietol dovolanie poisťovne, ktorá namietala premlčanie vo veci, kde Krajský súd v Žiline rozhodol, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči poisťovateľovi sa premlčí v dvojročnej dobe, ktorá začína plynúť rok po poistnej udalosti. Čo sa týka výšky priznaného, resp. uplatneného nároku, poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdo/8/2016 z 22.06.2016, a z neho na to, že dôsledky zásahov do osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne, na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného rodinného života, je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi. Každého pozostalého poškodeného treba posudzovať individuálne.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej aj len „odvolací súd“), príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP), vzhľadom na včas podané odvolania (§ 362 ods. 1 CSP) oprávnenými osobami (§ 359 CSP), preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasledujúcich CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario); skutkový stav bol súdom prvej inštancie zistený bez potreby jeho modifikácie odvolacím súdom. Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaných odvolaní do tej miery, že nebol oprávnený preskúmať rozsudok z iných dôvodov než z tých, ktoré boli explicitne uvedené do uplynutia odvolacej lehoty (§ 380 ods. 1, 2 CSP). Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku zverejnil na úradnej tabuli, ako aj na webovej stránke Krajského súdu v Prešove dňa 12.11.2020 (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru o tom, že odvolanie žalobcov bolo dôvodné len vo vzťahu k výroku o nároku na náhradu trov konania a odvolania žalovaných boli dôvodné z časti.

8. Predmetom konania na základe žaloby podanej na súd prvej inštancie 04.10.2017 je nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla v dôsledku úmrtia ich matky B. V. dňa 22.01.2015, ako následku udalosti zo dňa 21.01.2015 zavinenej žalovaným v 2. rade, spočívajúcej v jeho konaní - cúvaní motorovým vozidlom bez toho, aby sa presvedčil, či tým niekoho neohrozí, pri ktorom zrazil matku žalobcov. Za predmetné protiprávne konanie bol žalovaný v 2. rade v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 5T/107/2015 uznaný za vinného z prečinu usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona.

9. Skutkové tvrdenia k okolnostiam úmrtia a zodpovednosti žalovaného v 2. rade za udalosť, ktorá viedla k smrti matky žalobcov sporné neboli.

Sporným a predmetom odvolacieho prieskumu bolo to, či žalobcovia uplatnili na súde nárok včas, čo namietal žalovaný v 1. rade a to, či suma nemajetkovej ujmy, zaplatenie ktorej uložil súd žalovaným je adekvátna v kontexte zistených okolností a tvrdení, čo namietali žalovaní v tom zmysle, že priznané sumy náhrad sú neprimerane vysoké a žalobcovia naopak, že sú nízke.

10. Súd prvej inštancie sa precízne v bodoch 12-48 rozsudku vysporiadal s pasívnou vecnou legitimáciou žalovaných, osobitne precízne s pasívnou vecnou legitimáciou žalovaného v 1. rade, ktorý ju v priebehu konania namietal. Predmetnú námietku však neurobil predmetom odvolacieho prieskumu, keďže tvrdil len to, že žalobcovia podali žalobu na súd oneskorene, po uplynutí premlčacej doby, pri plynutí ktorej mal súd podľa neho vychádzať z toho, že aplikovaná mal byť dvojročná subjektívna doba.

11. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

12. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Predmetom konania bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, t.j. právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej premlčacej dobe; premlčacia doba u nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 101 Občianskeho zákonníka je trojročná (rozsudky Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/194/2011 z 27.11.2012, 5Cdo/265/2009 zo 17.02.2011, uznesenie 3Cdo/8/2016 z 22.06.2016), z hľadiska začiatku jej plynutia je viazaná na okamih, kedy došlo k zásahu objektívne spôsobilému porušiť právo osoby zásahom dotknutej.

14. V danom prípade došlo k dopravnej nehode dňa 21.01.2015, na následky ktorej matka žalobcov zomrela 22.01.2015, v deň nasledujúci po tejto udalosti začala plynúť trojročná premlčacia doba, vtedy mohli žalobcovia uplatniť svoje právo prvý raz. Ak žalobu dali na súd dňa 04.10.2017, podali ju pred uplynutím premlčacej doby, ktorá by v tomto prípade uplynula 23.01.2018. Žalobou uplatnené nároky preto premlčanými neboli, aplikácia dvojročnej premlčacej doby, ako mienil žalovaný v 1. rade, s prihliadnutím na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššej súdnej authority nebola namieste.

15. Zásadným odvolacím argumentom, aj keď vychádzajúcim z protichodným postojov, bol argument spochybňujúci správnosť priznaných súm nemajetkovej ujmy. Žalobcovia mienili, že boli nesprávne priznané v malom, len polovičnom rozsahu ako žiadali, žalovaní mali za to, že suma 25.000 eur pre každého zo žalobcov je neprimerane vysoká, a to aj s poukazom na to, že v osobitnom konaní, kde sa jedna zo sestier žalobcov domáhala taktiež náhrady nemajetkovej ujmy z toho istého dôvodu, resp. udalosti, jej bola právoplatne namiesto ňou žiadanej sumy 15.000 eur priznaná nižšia suma, 10.000 eur.

16. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia svojho mena a prejavov osobnej povahy.

17. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

18. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

19. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo

20. Východiskovou základňou výkladu právnych noriem a ich aplikácie na konkrétne skutkové okolnosti je taký postup, ktorý rešpektuje právny poriadok, spoločenské podmienky, zodpovedá logickým pravidlám a eliminuje vznik možných hodnotových rozporov. Podstatným je zmysel a účel právneho predpisu.

21. Ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka patria k normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k normám, ktorých hypotéza nie je ustanovená právnym predpisom, a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám hypotézu právnej normy z vopred neobmedzeného okruhu okolností vymedzil. Je teda na súde, aby z okolností konkrétnej veci dospel k záveru, či určitá osoba má nárok na ochranu, a ak áno, na akú a v akej výške. Rozhodnutie súdu má zodpovedať všeobecne prijímaným predstavám spoločnosti o spravodlivosti, ale aj zdravému rozumu a zásade primeranosti, ktorá je vlastná európskej právnej kultúre.

22. Obsah práva na ochranu osobností upraveného v § 11 nadväzuje na komplex Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami zakotveného základu právnej úpravy všeobecného osobnostného práva, konkretizujú ho. Zo znenia § 11 Občianskeho zákonníka vyplýva, že do rámca všeobecnej úpravy ochrany osobnosti patrí aj právo na súkromie.

Obsah práva na súkromný život, ktorý je chránený, interpretoval v niektorých svojich rozhodnutiach, aplikujúc článok 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Európsky súd pre ľudské práva. Podľa tohto súdu by bolo príliš reštriktívnym limitovať tento pojem na „vnútorný kruh“, v ktorom môže jedinec žiť svoj vlastný život podľa svojich predstáv a úplne z neho vylúčiť svet do tohto kruhu nezahrnutý. Rešpektovanie súkromného života musí taktiež zahŕňať do určitej miery aj právo vytvárať a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami (Európsky súd pre ľudské práva, rozsudok vo veci Niemitz proti Nemecku zo 16.12.1992, sť. č. 13710/88).

Súčasťou súkromného života je bezpochyby život rodinný, zahŕňajúci nie len sociálne, morálne, ale aj kultúrne vzťahy medzi najbližšími príbuznými, bez ohľadu na to, či spolu trvale žijú alebo nie, ide napríklad tiež o vzťahy medzi vnukmi a prarodičmi alebo medzi dospelými deťmi žijúcimi vo vlastných rodinách a ich rodičmi (Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Marckx proti Belgicku z 13.06.1979, sŕ. č. 6833/74).

23. B. V., ktorá zomrela na následky dopravnej nehody, ktorú zaviniť žalovaný v 2. rade, bola matkou žalobcov, z ktorých žalobca v 1. rade bol v čase udalosti plnoletý, žalobkyňa v 2. a v 3. rade plnoletými neboli, žalobkyňa v 3. rade bola plnoletou až v čase začatého konania, žalobkyňa v 2. rade plnoletosť nadobudla až v jeho priebehu. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že spolu s matkou tvorili domácnosť, potreby ktorej z materiálneho hľadiska zabezpečovala matka z prostriedkov získaných za prácu vykonávanú na turnusoch v zahraničí, pričom v čase matkinej neprítomnosti sa o potreby žalobcov starala ich babka a súrodenci matky aj otca, keďže otec zomrel ešte predtým.

24. Odvolací súd, oboznámiac sa s vyjadreniami žalobcov a svedkov k vzťahom žalobcov a matky nemal dôvod dospieť k inému názoru, než k akému dospel súd prvej inštancie pokiaľ konštatoval, že následky násilného, nezvratného pretrhnutia väzieb žalobcov s matkou, dôsledkom ktorých bolo aj to, že žalobkyňa v 2. a v 3. rade, ako neplnoleté, museli zmeniť dovtedajší domov za bydlisko u svojich príbuzných, boli u žalobcov mimoriadne ťaživé. V tomto zmysle okolnosť, že matka pracovala na turnusy a teda nemohla byť v každodennom kontakte s nimi, nemohla mať zásadný význam, práve naopak, nasvedčuje tomu, že zabezpečovanie potrieb rodiny a potrieb žalobcov bolo zásadnou prioritou matky žalobcov, ktorí boli na nej hmotne závislí.

Tieto okolnosti, kvalita vzťahu žalobcov so zomretou matkou, vek žalobcov, vek matky, otázka materiálnej závislosti žalobcov od matky, sú v spojení s morálnym zadosťučinením v zmysle odsudzujúceho rozhodnutia žalovaného v 2. rade v trestnom konaní v zmysle vyvíjajúcej sa doktríny, jednými z určujúcich východísk kvantifikácie primeranosti nemajetkovej ujmy osoby pozostalej po obeti dopravnej nehody alebo inej protiprávnej udalosti na strane osôb domáhajúcich sa náhrady nemajetkovej ujmy.

K okolnostiam na strane osoby, ktorá bola pôvodcom zásahu sa za podstatné okolnosti, ktoré je potrebné posúdiť, považuje miera zavinenia na udalosti, ktorá viedla k samotnej škodovej udalosti a jej následný postoj, ako aj dôsledky do jeho vlastnej sféry. V tomto zmysle z dokazovania nevyplývalo, že žalovaný v 2. rade úmyselne protiprávne konal. Odvolaciemu súdu však neuniklo, že vo vyjadrení k žalobe uviedol, že nárok žalobcov považuje za zisťný. Toto jeho vyjadrenie k žalobe vykazuje znaky necitlivosti, ktoré v úplnosti nemohli byť reparované jeho vyjadrením ľútosti v odvolaní a nemohli sa tak stať zásadnou okolnosťou ovplyvňujúcou výšku náhrady nemajetkovej ujmy.

25. Súd prvej inštancie rozhodujúce okolnosti riadne zistil, avšak dôvodnosť žalobcami požadovanej výšky náhrady v porovnaní so sumou, ktorú priznal sestre žalobcov v inom konaní, k čom ho odvolací súd usmernil v uznesení č.k. 9Co/158/2018-97 z 10.10.2017 nevyhodnotil tak, aby výsledok zodpovedal požiadavke primeranosti, ktorá by mala zodpovedať spravodlivému vyhodnoteniu nároku všetkých pozostalých po B. V., čím vec nesprávne právne posúdil. V konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 20C/92/2016 bola sestre žalobcov rozsudkom č.k. 20C/92/2016-63 z 28.02.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 23Co/93/2017-105 zo 16.04.2018 priznaná suma 10.000 eur napriek tomu, že požadovala 15.000 eur. Podľa odvolacieho súdu je čiastka viac ako o 100 % prevyšujúca sumu priznanú inému z detí zomrelej matky žalobcov preto, že v čase udalosti už nežila v spoločnej domácnosti so zomretou, nie primeranou. Občiansky zákonník neupravuje maximálnu ani minimálnu výšku nemajetkovej ujmy. Upravené je len to, že táto náhrada, ktorá je formou zadosťučinenia má byť primeraná. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy nie je byť zábezpekou, zdrojom obživy ani náhrady príjmu, logicky nemôže viesť ani k získaniu značného profitu.

26. Ak mal súd prvej inštancie (konajúci aj vo veci sestry žalobcov) za primeranú čiastku 25.000 eur pre každého zo žalobcov, odôvodňujúc to aj v súvislosti so sumou, ktorá bola v inom konaní priznaná ich sestre v čiastke 10.000 eur tým, že sestra už nežila v domácnosti matky, je potrebné uviesť, že v našej spoločnosti je prirodzené, že vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa plnoletosťou nepretŕhajú, prechádzajú vývojom a nadobúdajú iný rozmer, pričom ak neexistujú okolnosti svedčiace o opaku, pre každého z potomkov ide o ujmu závažnú, založenie vlastnej rodiny na tom nemusí nič zmeniť, keďže rodinný život je súborom vzťahov medzi najbližšími príbuznými osobitne v priamej príbuzenskej línii medzi rodičmi a

deťmi, ktoré plnoletosťou a založením vlastnej domácnosti nadobúdajú iný, niekedy aj kvalitatívne lepší rozmer.

27. Odvolací súd, nemajúc pochybnosti o utrpení žalobcov, ktoré by každá osoba na ich mieste vnímala obdobne, má však na rozdiel od názoru žalobcov, predovšetkým však s prihliadnutím na sumu priznanej náhrady sestre žalobcov v inom konaní, za primeranú sumu náhrady nemajetkovej ujmy každého z nich čiastku 15.000 eur. Prihliadol pritom aj na osobitosti okolností u žalobcov v rozhodnom čase, ktorí v čase matkinho úmrtia boli na nej finančne závislí, ale bežnú starostlivosť počas jej neprítomnosti pre prácu v zahraničí im poskytovali iní príbuzní.

28. Pokiaľ žalobcovia namietali, že súdom prvej inštancie priznaná suma nekorešponduje s rozhodovacou praxou súdov v obdobných prípadoch, t.j. že mala im byť priznaná čiastka, ako žiadali - každému 50.000 eur, a naopak, žalovaní mali za to, že ide o sumu náhrad neprimerane vysokú, je potrebné uviesť, že posúdenie každého nároku je výsledkom zhodnotenia komplexu konkrétnych individuálnych skutkových zistení. Vychádzajúc z tvrdení žalobcov, zo zhodnotenia dôkazov, ktoré boli v konaní vykonané v jednotlivosti, ako aj vo vzájomnej súvislosti, úvah strán sporu vo vzťahu k možnej komparácii v zmysle kvantifikácie primeranosti náhrad nemajetkovej ujmy uplatnených žalobcami, dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade primeraná je čiastka náhrady nemajetkovej ujmy 15.000 eur pre každého zo žalobcov. Ide o sumu, ktorá je primeraná okolnostiam vo veci. V tejto súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti žalobcov, že Európsky súd pre ľudské práva v medializovanej veci Kontrová proti Slovenskej republike (tzv. „tušická tragédia“) priznal rozsudkom z 31.07.2007 matke, ktorej manžel zastrešil seba a obe jej deti, náhradu nemajetkovej ujmy sumárne vo výške 25.000 eur.

29. Odvolací súd preto rozsudok prvoinštančného súdu vo vzťahu k odvolaniu žalobcov voči zamietavému výroku podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil, potvrdil ho vo vzťahu k výrokom I., II., III. priznávajúcim žalobcom v 1. - 3. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k sume 15.000 eur pre každého z nich. V prevyšujúcom rozsahu výrokov I., II., III., rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a žalobu zamietol.

30. V odvolacom konaní bol predmetom posúdenia aj výrok o nároku na náhradu trov konania, výrok V., ktorý je závislý od rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 CSP, vychádzajúc z pomeru úspechu k neúspechu vo veci. Predmetom konania bol však nárok, výška plnenia ktorého bola na úvahe súdu. V prípadoch takýchto nárokov je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. O procesne neúspešného žalobcu nejde vtedy, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nie je totiž možné stranu sporu zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu. V konkrétnom prípade boli žalobcovia v tom čo bolo základné - nároku na náhradu nemajetkovej ujmy úspešní, ak súd prvej inštancie o náhrade trov nerozhodol tak, aby jeho rozhodnutie korešpondovalo s rozhodnutím vo veci samej, znamená to, že nerozhodol správne.

Odvolací súd o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako aj nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol na základe § 396 ods. 1, 2 CSP podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovia boli čo do základu nimi uplatnených nárokov plne úspešní a to tak čo sa týka prvoinštančného ako aj odvolacieho konania, preto im odvolací súd priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške trov bude rozhodnuté súdom prvej inštancie zo sumy prísudku, postupom podľa § 262 ods. 2 CSP samostatným uznesením.

31. Toto rozhodnutie boli prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.